

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a este de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septemana, — Pretulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri ceterne 15 . sun. pe unu anu séu 45 doidecari, or 3 galbini si 3 doidecari mon. sunatoria. Se pronumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Paradedpunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 29.

Brasovu, 10. Aprilie 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

D. Ladislau Ciupe de Draga-Vilma, fostu indelungu registrantu alu Cancelariei r. Aulice fu denu-
mitu de concipistu la dicasteriulu acestu de curte.

Legile dietel Transilvane din 1848.

Semestrulu d'anteiu alu anului 1862. semena a fi earasi numai unu timpu de reculegere si de reintrare in sinesi, candu fiacare compatriotu si concetatienu face forte bine deca frundiaresee prin istori'a trecutului, pen-
truca veniendu si timpul actiunii, carele nicidecum nu este celu de acuma, se scia de unde are se incepa si cum se purceda spre a mai incerca odata celea de co-
intelegere, carea in acesta patria sbiciulata de atatea suferintie mari si grele a fostu de atatea ori incurcata ratacita si perduta.

Dela catastrofa generala din 1848 se implinira tocma 14 ani; si totusi trebuie se spunemu cu destula dorere, ca se mai afla si pana astadi mai multi omeni, carii pretindu a fi nu numai cultivati si invatiati, ei totu-
odata si buni istorici si ce e mai multu, buni patrioti, carii inse candu vinu a judeca despre evenimentele anu-
lui 1848, le sucescu, le intortoca si le propunu lumii asia, incatu deocamdata tiar veni a crede, ca séu ei nu se afla pe atunci nicairi in acesta tiara, ci treiá cine mai scie in care unghiu alu pamentului, séu ca ne tienu pe toti ceilalti conlocuitori, carii amu fostu mar-
tori ai tuturor evenimentelor, de nisce omeni lipsiti de memoria cu totul, in catu se nu mai fimu in stare de a tiené minte nimicu din cate s'au intemplat chiaru cu noi insine.

Evenimentele anului 1861 au inceputu mutatis mu-
tandis — de acolo, de unde au incetatu anulu 1848/9. Totu ce cade la midiulocu intre acestea doue epoce se póte considerá curatu cá stare esceptiunala, stare de
proba si cercare a caracterelor si simtiemintelo-
loru omenesci. Eata pentruce dorimu noi astadi, pre-
cumu amu doritu fi inainte cu unu anu, cá se studiemu cu totii mai bine pe anulu 1848, inse earasi asia, cá se nu'lu de-
stramamu cu totul de vecinulu seu 1847.

Departa se fia dela noi a voi se facemu aici istori'a anului 1848, carele singuru ar face unu volumu intregu numai pentru sine; ci scopulu nostru este numai: a
trage luareaminte la causele adeverate, din care a tre-
buitu se purceda aceea ce amu vediutu si amu patitu noi contimpuranii de atunci; totuodata a dá generati-
unii mai june unele tórté si cate unu falinariu, cuaju-
toriulu carora se póta judeca dreptu si fara nici o par-
tinire totu ce s'a intemplat cu noi si totu ce va mai eveni in viitoru. Copilandrii carii pe la a. 1848 era de
14—15 ani, astadi aflanduse in etatea ce'i apropie de bar-
batii matorii, chiamati fiindu a conlucrá cu ambele bra-
tie la regenerarea patriei si a natiunii, au trebuinti'a
imperativa de a cunosce trecutulu de 15 ani intru tóte
ameruntele lui. —

Unii sunt de acea opiniune, ca anulu 1848 a ve-
nitulu la noi asia precum lámu vediutu si lámu patitu
numai prin Paris (23. Fauru) Miunchen si Vien'a Mar-
tiu); se avemu in sa ertare deca noi si astadata sun-
temu de o alta opiniune. Noi adica credemu asia,

cumca pentru sarman'a Transilvania era se viie unu
felu de 48 precum venise si unu 84 singuru de sine, si
nicidecum insoçitu de celu europénu. Din neferecire, a-
nii 1837, 1842 si mai virtosu 1847 pregatisera totulu
pentru asia ceva. Deci tocma pentru acést'a rogamu
pe tóte aceia, carii nu sunt de opiniunea nóstra, cá se
nu'si pregete a citi desbaterile si actele dietale din a-
cei ani, dupa care apoi vomu cuventa unii cu altii mai
departe.

Cu ce ne aflámu noi óre in 48? — Respinsu:
Cu vechile Aprobate si Compilate, cu Verbóczi si
cu legea urbariala din a. 1848 cea mai ticalósa
din tóte legile cate a vediutu Europ'a de ani 70 in-
cóce; cu o aristocratia sfasiata aici cá si in Ungari'a
in doua partite, dintre care nici unu'a nu se bucurá
de increderea publica a celorualte clase de locuitori,
ceea ce nu se cuvine a perde nici pe unu minutu din
vedere, eara acést'a din acelu temeiu forte greu cum-
panitoru, pentru ca acea ne'ncedere radacinata din
vechime a repasu invescuta in numele ómeniloru peste
totu decursulu anului 1848, si ca este o intrebare forte
interesanta, deca increderea s'a restauratu inca in di-
lele nóstre, eara deca nu, asupra cui cade datorinti'a
de a face cá se despara odata acelu verme rodietoru
la fibrele de viétia ale patriei nóstre. Numai candu
yomu tiené nestramutatu aceste impregiurari dinaintea
ochiloru nostrii, vomu fi in stare se apretiuimu pe de-
plinu valórea tuturor legiloru din a. 1848 inca si a-
tunci, candu aceleasi dupa liter'a loru aru fi esitu ne-
asemnata mai favoratorie pentru diferitele nationalitati
si clase ale poporului.

Pentruca se ne facemu mai cu inlesnire o idea
cevasi mai chiara despre corpulu legislativu atatu din
Ungari'a catu si din Transilvania, se nu mai vorbimu
nimicu dela noi, se ne provocamu inse la cuvintele
unui unguru, inse nearistocratu, carele in Januarius
1848 —, asia in Januarius, dupace diet'a Ungariei
deschisa la Noembre lucruse séu mai bine numai dis-
putase pana atunci, scria unele cá acestea:

Audiendu cineva ori citindu cuventarile rostite in
dieta din partea opositiunii. fara cá se cunosca diferin-
ti'a in drepturi domnitóre in Ungari'a ar veni in ispita
de a crede, ca opusetiunea este forte liberala, ca ea
este amic'a poporului.

Starea Ungariei s'a descrisu mai de multe ori in
Gazet'a de Augsburg, totudeaun'a inse din punctu de
vedere aristocraticu. Deci fiamu ertatu cá se o mai de-
scriemu si noi acumu inca si din altu punctu de vedere.

„Acea parte mica a natiunii, adica nobilimea,
carea astadi (1847/8) singura este in dreptu de porta
functiuni politice, se afla desfacuta in doue partite, in
partit'a guvernului, pe carea opusetiunea o numesce
conservativa, si in a opusetiunii, care se numesce
pe sine liberala, propasitoria, si dupa cum se pare in
afara inca este cunoscuta de atare. Precum inse cea
d'antaiu nu e strinsu conservativa, asia acést'a din urma
nu este curatu liberala.“

„Propusetiunile regesci (din Noembre 1847) pe care
tóta lumea le crede a fi conforme simtiemintelo-
r partitei conservative, nu au caracterulu unui conservatismu
ruginitu; ele coprinde in sine, dupa opiniunea comuna,

nesce conforme foarte folositoare, care au de scopu folosulu si inflorirea tuturor claselor societatii. Coordonarea cetatiloru (care pana atunci era lipsite de cateva drepturi mari, de care se bucura numai boierimea), regularea proprietatii nobilitare (in referinta si oatra tierani), desfiintarea aviticitatii, total'a emancipare a tieraniloru prin rescumparare, desfiintarea liniei de vama dintre Ungari'a si dintre provinciile austriace ereditare, inlesnirea comerciului patriotisticu si reform'a condiceii penale, — acestea sunt totu atatea reforme, caroru asemenea in Ungari'a nu s'au mai vedutu din seculi, prin urmare o partita ce se invoiesce cu asemenea propusetiuni de reforme, caroru asemenea abia se potea asteptá dela o partita din cele mai liberale, nici ca se póte numi strinsu conservativa.“ (Va urm'a.)

B r a s i o v u. Redactiunea priimi urmatórea impartasire: **Firm'a** societatii fabriciei de chartia méchanica dela Zernesci face prin acést'a cunoscutu tuturor membriloru aceleiasi, cumca Marti in 29/17. Aprile a. c. pe la 9 óre dimineti'a si la 4 óre dupa amiedi se va tiené o adunare generala, ale carei scopuri voru fi: luarea socoteliloru anuale si cercetarea lor; reorganizarea societatii in urmare raposarii mai multoru membrii in cursu de optu ani; alegerea de unu firmatoru iu loculu celui raposatu; modificarea contractulu intru intielesulu p. 4.

Deci sunt pofiti toti ddni membrii societatii, cá pe diu'a susu anumita luandu cu sinesi neaparatu si obligatiunile cate le are la man'a sa dela fabrica, se ia parte la susuarat'a adunare in persóna séu prin plenipotentu legalu cu atatu mai vertosu, ca absentia se va considerá cá invoiéla la orice hotariri a le adunarii, obligátore pentru fiacare membru intru intielesulu legiloru.

— Serbatorile St Pasci ne adusera si unu timpu frumosu si manosu de primavéra, seninu cu plóia parendatu, intregiend sperantiele, ca ne'u trecuta nu va fi stricatu multu la fructele arboriloru.

Din tíera ne sosira scire, ca spre alegerea comitetelor comitatense s'au facutu pornirile incepetórie. Interesulu nostru e mare, cá romanii anca se fia bine reprezentati in acele comitete, cu tóte ca influintia acelora nu e atatu de estinsa, cá a celoru trecute. Déca din partea nobilimei celei mai posesionate si a industriasiloru nu potemu pe une locuri conta le reprezentanti, celu puçinu se ne fia aminte, cá reprezentantii din partea comunelor tierene se ne fia omenii nostri pe catu se póte de solidi si tari la caracteru; neci se cuvine a fi atatu de indiferenti in caus'a acést'a, cá se lasamu pe cutare jupanu se ne reprezenteze, pentrucu amu vedutu, ca fiacare natiune si trage jaru numai la ol'a sa. Asteptamu dela fratii de prin comitate si districte reporturi in caus'a acést'a, si verce oserbari folosítorie pentru indreptariu le vomu publica fora amanare.

UNGARIA. Caus'a constitutionala a Ungariei. Cu totu provisoriuulu, care a mai asediat pe drosdii esorbitatile partiteloru in Ungari'a, si mai vertosu ale partitei ultraistice, care nu cede nimicu din constitutiunea din 1848, totusi sperantiele acestei partide anca nu au apusu, fiindca crede tare, ca Austri'a are interesu a se impaciu cu Ungari'a si acést'a numai cu pretulu restituirei constitutiunei din 48 se va las'a la toc-méla. In sensulu acesta se respandescu atatu prin diurnale, catu si prin cercuri sciri felurite, care nutrescu asemenea sperantie. Asia publicá „Idó T.“ in Nrulu 73; cumca capeteniele comitatelor fura avisate de gubernulu Ungariei, cá se convinga pe vericare patriot si cu orice oca-siune, cumca Maiestatea sa nu tiene de teori'a, cumca Ungari'a si aru fi perdutu prin crima constitutiunea si cumca de senatulu imperialu neci vorba aru mai fi. — Acestu diurnalu edatu dela academi'a unгурésca, representédia interesele si influintiele catolicismulu Ungariei; deci scirea acést'a publicata intr'insulu nu putú remané, fara cá se traga luarea aminte a multora. — Intr'aceea reésa diurnalulu meu earasi cu o demintire a acelei sciri, dicundu, ca e silitu a marturisi, cumca asemenea instructiuni nu ecsistá. —

Totu camu intr'aceste dile publica si „Wanderer“ si „M. Sajto“ cumca in Vien'a se decide caus'a Ungariei; ca c. Nadasdi va fi cancelariu alu Ungariei si ca pentru senatulu imperialu se vor ordina alegeri direpte. De alte parti earasi se starni scirea, cumca se va denumi unu ministeriu magiaru si prin acela se va conchiama diet'a din 1861 si cumca se lucra si la proiecte de legi, care se se propuna cá propositiuni reg. la dieta. Atatea contradiceri nu merita neci o credintia. Noi scimu atata, ca Ungari'a prin redobindirea limbei magiare, cá limba oficiala, a devenitu eara in ogasiulu seu

de mai inainte, — eara celelalte nationalitati, déca voru avé consciintia de sine, si de interesele culturai sale, voru pretinde fara dumerire, dreptulu ce li se concese si lor prin poterea factica. Acumu atata, mene vedienduse indiferente cu limb'a, vor avé si mai puçinu. — Dupa cumu se esprima loctiitoriulu Ungariei Fr. Moritiu Palfi catra ampoiatiu din com. Aradului, cumca elu are misiunea a asecura drepturile fiacaruia, si va pasi cu tóta strioteti'a in contra celór'a, care voru lucra in contra spiritulu ordinatiuniloru preanalte si a diplomei din 20. Oct., si dupa cum vedemu, ca comisariulu r. alu comit. Aradu a si emis unu cerculariu pe la oficie, cá se nu cuteze a opri folosirea limbei romane in lucrurile comunali, romanii comitu acumu unu pecatu neiertatu, unu atentatu asupra stimei si desvoltarei lor, déca nu-si vor pretinde pretutindenea respectarea limbei in comune si in adunari ori de ce natura; pentrucu, déca si afla opositiune la nesce fantasti suprematisatori, recurendu la oficiele mai nalte acumu trebuie se li se respecteze dreptulu concesu de Maiestate. Ar fi cu scopu, cá se registramu tóte comunele, care si au storsu prin energi'a sa dreptulu recunóscerei limbei de oficiala si earesi pe cele ticalóse si indiferente, cá se scimu judeca si despre intielegintia, ce se afla pe acolo. — Ungari'a se va impaca cu Austri'a, ca altu refugiu nu are; dreptulu istoricu primitu de base ne arata, ce avemu de asteptatu de aici, si Austri'a e astadi moralicesce ajutata si de opiniunea puteriloru mari Europene la efectuarea opului unitatei monarchii; federalismulu s'a deochiatu; nationalitatile afara de cele istorice si cele ne'nduosiate voru remané pe lunga dreptulu ce'lu au, déca lu voru sci apera. — Se vedemu si opiniunea angliloru despre Ungari'a espresa prin celu mai renumitu alu ei publicistu:

Renumitul **B o n a m y P r i c e.** Acestu publicistu englezu, renumitu cu principie solide, a publicatu suptu numire de „Austri'a si Ungari'a“ unu articulu foarte mediosu, din care scótemu si noi urmatoriulu extractu:

De seculi de ani, dice Price, a avutu Ungari'a acelesi ursite, acelesi resbele, o istoria comuna cu Austri'a; acest'a este unu factu, care nimene nu'lu póte, nici voiesce a'lu combate. Starea politica a poporulu magiaru, puterea lui, cá drepturiloru si privilegiiloru sale se le deie valóre, scopurile, pentru cari ómenii sei, si banii sei se intrebuintédia, referintiele loru catre alte state din afara, caracterulu gubernulu loru si administratiunea generale, tóte aceste se atingu in modulu celu mai intimu, prin form'a regimulu ce domnesce in Austri'a. Déca Austri'a se governa de catra unu monarchu tiermuru, si de catra reprezentantii unui populu liberu, séu déca se administra de o curte netiermuru, este prin urmare unu lucru din cele mai ponderóse pentru Ungari'a. Cum s'au purtatu magiarii in privintia acestui mare evinémentu? Simpatizat'au ei cu Austriacii in murgirea libertatei? Lungu si greu s'a luptatu poporulu Austriacu pentru o forma de gubernu liberale. — In fine s'a adiunsu scopulu cu spaima doritu; inse are lipsa de asecuratiune. Unu poporu bravu numai prin aceea castiga libertatea, déca o imbraciosiéza barbatesce, si sio aduce in proprietatea sa; fiintia si garanti'a libertatei costa chiaru in deprinderea drepturiloru si obligatiuniloru, care le concede ea; dat'au dar' magiarii austriaciloru mana de ajutoriu intru cuprinderea bunulu acelui nepretiuitu? Magiarii anuncia stim'a loru de valórea cea mare a unei constitutiuni; prin tóta Europ'a 'si pórtá ei neincrederea loru asupr'a curtei imperatesci; tóta tari'a plamaneloru loru o punu in lucrare, cá se spuna lumei, ca constitutiunea cea nóu'a aru fi o cursa, unu daru, datu numai cá in prim'a óra se se si iee indereptu, — au datu ei in o astufelu de crise poporulu austriacu man'a cea fratiesca? Simtit'au ei pentru aceast'a, s'au consultat sau cu ei, spre sustienere; tienut'au adunari, facutu'au cu ei lucru comunu in contra unui gubernu, pe care ei cu placere inalta ilu numira asupritoriu de comunu? Angli'a ardea de infocatulu entusiasmu, pe candu revolutiunea din a. 1830 a datu Françiei unu gubernu respundiatoriu. Semi-Europ'a cadu intr'unu deliru de estasu, candu Itali'a castiga prospectulu pentru unanimulu parlamentu. Austri'a recepú o constitutiune prevedinta cu cele mai bune garantie ale libertatii; si cum simte, cum lucra Ungari'a, care cu Austri'a si Domnitoriulu seu este impreunata prin cordele nedisolubili? Se trage cu totul bufnita la o parte; nicairi nu este de a se precepe vreunu simptomu de compatimire, unu surisu de bucuria, o lucrare amicabile; nu se misca nici o mana, nici unu picioru pentru afer'a comuna. — Pasandu autorulu englezu la cestiunea momentulu, dice: Ungari'a refusa a tramite quotele sale de reprezentanti imperiali si masienieri'a constitutionale a devenitu a stá pe locu. Ce se se intemple acuma? Bun'a

scapare vechia-angla, unicu drumu intieptu si politicu este o impaciure, o astufelu de impaciure, care se multiameasca consciintia ambeloru tieri, care aru avé a insemá garanti'a, cumca diet'a magiara va coprinde cestiunea aceasta in astufelu de spiritu. Ungari'a, deaca nu voiesce altufelu, póte stá pe lenga aceea, cumca parlamentulu imperiale se fia investitu cu unu ministeriu dotatu cu pleniputintia, de ceea parte Austri'a este indreptatita a cere, cá acestu minimum se se conceeda ca unio'a securitate in contra desfacerei de statu, deplinu, si fara retienere. O consultare indrumata pe bas'a unei astfelu de intieptu, ar incheia de locu ran'a si asia o invoieala nu ar atinge nici catu e negru sub unge vadi'a, drepturile seau securitatea Austriei seau Ungariei. Din cuntra, ver care alta forma de procedere aru trebui se faca sila uneia seau alteia din potentiele ce se cearta; dreptu aceea invoirea numita se demanda de catra ratiune politica, si de catra dreptate. Este ea aprópe de adevéru? Este ea cu putintia? Durere, nici un'a din dóua, pana candu contrarii i'si pastreadia positiunea lor; si eu me simtiu silitu a adauge, ce o facu cu durere sincera, cumca caus'a sunt magiarii. Ministrii Austriaci aru fi nebuni si vendietori, deaca ei esistintia statului o aru lasá la facerea si lasarea ómeniloru lipsiti de minte, si apoi anca si cu patima. E fórte de doritu, cá se se castige conglasuirea dietei pentru nóua constitutiune Austriaca; inse a aduná o dieta despre alu carei spiritu barbatescu de statu nu'si póte face omulu altu conceptu, de oatu ca ea va midiu-loci o despartire, pe care si ea dechiara, ca o va lapad'a, aru fi culmea nebuniei, si aru puté duce numai la unu resbelu civile.

Ungari'a inse lapadà cerbicosu tóta incercarea de o impaciure, prin urmare, nedreptatea este tóta in partea ei. Ungurii voru unu ce neposibile, ei s'au incurcatu intr'o contradicere logica si practica. Trei cali le stau inainte deschise. Cea d'antai'a, separarea, o despretiuescu apriétu. Pe a dóua guvernarea parlamentare o facu cu neputintia, prin cererea lor de dóue parlamente coordonate, a unei absurditati politice. A treia, desfiintierea noului parlamentu austriacu, restaurarea monarchiei austriace netiermurite si a vechiei legature intre Ungari'a cu o constitutiune si intre Austri'a, suptu unu monarchu netiermuritu ar' fi unicu metod, ale multiami dorirea lor; inse learu fi rusine, a marturisi unu doru atatu de egoisticu, asia este, eu credu intr'adeveru, cumca abia va avé unulu dintre ei curagiulu, asi'lu aduce sie'si spre chiara consciintia. In modulu acest'a ne putemu esplicá inchis'a lor tacere, provocarea la o pedantaria fara de valóre, ineptitatea lor, de a esi cu unu unicu proiectu practicaveru, recea lor nepasare catra liberala miscare in Austri'a, repumnantia lor pasiva, de si nationale si conglasuitoria, neajutorintia lor intilesuale si politica, in aceast'a crisa mare a imperatiei. Concesiunea de unu parlamentu la Austri'a a provocatu tóta greutatea aceast'a. Magiarii nu potu se se róge pentru restaurarea monarchiei netiermurite in Austri'a, si totusi gubernulu parlamentaricu este indetoratu ai duce in fine la unu parlamentu imperiale intrunitu, la o contopire in un'a si aceea casa de josu cu vitiele straine de poporu ce se tienu de ea, chimer'a, care turburateloru lor simtiri le insufla o repumnantia neinvincibile.

Pusetiunea nu se póte tiené; inse greutatea totu trebue invinsa! O mica fractiune din magiari ar preferi separarea de Austri'a „la uriciós'a acesta intrare in parlamentulu imperiale; inse simtiulu celu sanetosu alu masei natinnei se trage dela acestu midiu locu alu desperatiunei. Cu o impreuna — intieptu, care mai asia de mare este cá si neaplecarea lor catra consiliulu imperiale concedu magiarii din voia libera, cumca separarea ar fi ruin'a Ungariei; ei nu o voru, chiaru nici cu pretiulu acelei unificari, de care se acatia atatu de tare. Va fi dar' de adiunsu de a repeti la separatisti marile vorbe ale lui Mill's: „Separarea póte fi asia nobile, cá undev'a o rescóla; inse ea póte formá si o orima monstruósa;“

Ce remane dar' alt'a magiariloru, de a se supune situatiunei, care prin crearea institutiuniloru libere in Austri'a provedintia lea propusu lor? Póte se fi o debuintia plina de dureri. Inca se mai plange cate unu Schott de perit'a neatarnarea patriei sale, si lungu timpu se nevoira Irlandii a castigá indereptu rechiamarea uniunei cu Angli'a; puse in ambele casuri legea fapteloru implinite, puterea coversitóreloru interese, a dusu victori'a de acolo. Eu potu, cuprinde, ce greatia este magiarului de cuvintulu, ca Pest'a va incetá a fi o capitale. — Déca inse separarea e o crima, si o neputintia, ce remane atunci indereptu, decatu o supunere fara tieneré indereptu, in alternativa: „gubernulu parlamentaricu pentru totu imperiulu? Tramitarea de representanti la dieta imperiale,

acésta este unica deslegare, care se póte ougetá. Eu nu sciu de alta, eu nu amu auditu de alt'a.“ —

„Concordia“ ne aduce, ca D. cons. r. de locot. a Ungariei Gavrile Mihali, fostulu deputatu in dieta tr., se denumi de comisariu spre a lua bunururile Episcopiei vacante din Oradea mare, unde in 16 si porni urmatu de orarile romaniloru, cá Ddieu sei ajute a spori binele acelei diecese si a fonduriloru ei. Capitulu din Oradea pu su economu bunuriloru episcopesci pe D. canon. Dr. Joanu Vancea. —

„Magy. Saito“ scrie, ca gimnasiulu proiectatu in Lugosiu nu se va infintia, ca nu se afla suscriitori la spesele cerute. 15 mii se suscrisera la inceputu, inse in óra nenorocita fú si scormonirea frecariloru si delaturarea proiectului originalu si mai neferecita e acumu adormirea acestui proiectu, care trage dupa sene o pata de lasetate pe caracterulu celoru, ce incepura, cá se nu fineze neoi odata. —

Spre mare bucuria mai vedemu, ca depusera censur'a de advocati D. Joanu Veres din Biharia, J. Susanu din Aradu, Mih. Nicóra din Giul'a (Bichisu), Petru Mihali de Apsia din Maramuresiu, J. Fasse din Oradea.

„Diurnalele magy.“ nu mai incéta cu calumnierea de Dacoromania, respandindu, ca in Biharia la Mora din Cosdeni s'au tienutu diet'a tieri Biharene si au decisu in privintia Dacoromaniei pana la Dunare. Vedi astfelu de minciuni ar' mai si merita a fi aspru tractate, ca ele vatama prea multu sincer'a lealitate a romanului, si legea presei din 1852 nu iérta atace reutatiose cá acestea. Dar' nu intreprinde romanulu neci cea mai justa cauza, si diurnalistic'a magiara odata iea frontu spre a combate ori ce dreptu pretinsu, din punctulu suprematiei si al constitutiunei cei de o 1000 de ani; apoi provóca pe toti cointeresatii, cá se se opnna, cum veduramu, ca facu cu serbii in caus'a metropoliei. Amicus certus in re incerta cernitur. —

„Pesti Hirnök“ scrie, ca in caus'a drumului de feru s'a dechiaratu cancelaria transilvana aulica pentru linea Oradea, Clusiu, Brasiovu; neci ca se póte altfelu, déca vrea se se impreune cu a Romaniei.

AUSTRIA. Vien'a. Mai. S'a c. r. apostolica calatoresce earasi la Venetia. — Suveranii isgoniti voru tiené o conferintia in Venetia.

Esc. Sa D. Episcopu Barone Andreiu Siaguna mai avú audientia la imperatulu, si se crede, ca se va re'ntóree la resiedintia.

„M. S.“ scrie, ca unu calfa panieriu in intieptu cu unu corporalulu au furatu din armari'a imperatésca 1 tunu de 350 puncti si l'au vendutu la unu israelitu in Lipto Ung. cu 50 fr.; se aflá inse, ca mai lipsescu de acolo mai multe tunuri si acum se face cercetare.

CRONICA STRAINA.

Din afara referamu, ca emigrantii se misca; preste 100 emigranti Poloni se furisira in Poloni'a spre a'si comunica facendele cu partisanii. Déca emigr. magiari anca trecura catra Romani'a totu cam deodata, trebue se aiba ei ceva plane. Intraceea Palmerston in parlamentulu Angliei se respicá fórte favorabilu catra caus'a italiana si apunerea poterii lumesci a papei. Caus'a Poloniei anca se sprijini acolosi. Intraceea inse borbonistii tramitu trupe pe fačia in sudulu Neapolei, cu sperantia, ca regele Franz in scurtu se va pune in capulu lor. Françi'a inse dechiará la pretensiunea Italiei, ca va lucra int'unu modu spre a inchide drumulu exregelui de a esi din Ital'a. Petitiunea italianiloru nu o p'imi bine Napoleon si mustrá pe gubernulu italianu, ca concede astfelu de demustratiuni, care strica causei comune. In Rom'a se astépta 400 episcopi la sinodu.

Bosniacii si Erzegovinenii cu Muntenegriinii s'au latitu cu influintia lor si Turci'a tramite mereu trupe spre a devince insurgentii. Omeru inse de 1 anu nu potú face nemica in contrale si se crede, ca se va inlocui cu altu comandantu, ori va pasi mai cu energia; atáce se totu mai facu cu perderi din ambe partile.

ROMANIA. D. Petru Mavrogeni in compania cu D. Leo Sadiela, sunt intreprindietorii drumului de feru din Romani'a. Estu din urma are o influintia mare si la intreprinderile calorum ferate in Austri'a, si au primitu dela camer'a Romaniei atatu asecurarea interesului de 6 % catu si loculu, pe unde va trece drumulu de feru, déca va fi alu statului séu manastirescu, gratis, si cu acésta favóre se multiamescu intreprindietorii si in curundu voru pune man'a la lucru.

Bucuresci, 3. Aprilie v. Mai eata Domniloru inca o medicina paliativa, inea unu emplastru coperitoriu de ulcóre rana) in cestiunea agraria. Credu ca e bine a le cunósce pe (óte. „Revisiunea legiloru care regulédia rela-

tiunile proprietarilor de mosii cu locuitorii cultivatori.

Art. 1. Pamenturile ce astadi se stapanesc de locuitorii cultivatori in Romani'a de dincoace si dincolo de Milcovu, in puterea legiloru lucratoare, remanu in viitoru, in deplin'a loru dispositiune, liberi fiindu ei ale transmite cu insarcinarile lipite de ele, prin clironomia séu in viétia la urmasii loru; asemenea voru putea dispos'a de ele si in folosulu altoru cultivatori, din comunele loru respective.

Art. 2. Pamenturile de imasiu séu isladiu, precum si acele pentru ingraditur'a caselor si gradina, ce locuitorii cultivatori se gasescu stapanindu in virtutea legiloru in vigóre, adunate la unu locu impregiurulu satului formédia radi'a comunei séu pamentulu comunalu, care se va desparti cu brazda si petre de celalaltu pamentu alu locuitoriloru séu alu proprietariului. La locurile de munte, unde isladiulu séu imasiulu satului s'ar gasi deosebitu si departatu de vatr'a satului si in neputintia a se dá in giurulu satului, acolo, casele cu ingraditurele loru existente, voru formá radi'a comunei, care se va incungiu'r'a cu brazda, remasiti'a imasiului ce se va mai cuveni locuitoriloru dupa legile de astadi, li se va dá acolo unde ei se gasescu stapanindu si se va socoti totu cá pamentu comunalu.

Art. 3. Proprietariulu mosiei pastrédia pe séma sa lividile, gradinile, viile, usinile si orice alte ingradituri; asemenea, daca elu va voi, si tóte locurile slobode ce sunt pintre case, precum si iadiurile ce ar fi in cuprinsulu imasiului satescu, fara a puté cu tóte aceste opri adaparea in ele a viteloru locuitoriescu, pentru acésta inse si locuitorii sunt obligati a dá cuvenitul ajutoriulu la facerea si reparati'a acestoru ediaturi.

Ingraditurile besericelor, cîntirimuriloru, scóleloru, si a caseloru comunale, nu voru intr'a in mesur'a pamentului de isladiu cuvenitu locuitoriloru, de si voru ficuprinse in pamentulu comunalu.

Art. 4. Proprietariulu va puté cere adunarea pe lenga pamentulu comunalu, séu la o margine a mosiei, a pamenturiloru de aratura si de fenatiu catu se cuvine tuturoru locuitoriloru ce se gasescu pe mosi'a sa in intrebuintiarea drepturiloru si indatoririloru legiloru astadi lucratoare.

Proprietariulu, care avendu pe mosi'a sa multi locuitori, va fi datu mai multu pamentu de catu doue treimi catu au fostu indatoratu de asiediaminte, este in dreptu a luá inapoi catimea de pamentu spre complectarea unei treimi ce trebuie se'i remaie din locurile de hrana de pe mosi'a sa. La asemenea impregiurare obligatiunile locuitoriloru catra proprietariu voru fi in proportiune cu pamentulu ce primescu.

Art. 5. Monopolulu bauturiloru, casapiiloru, pitariiloru si altele de prin sate si de pe pamenturile locuitoriescu remane desfiintiatu. Proprietariulu remane inse desaversitu stapanu pe zidirile de crasme, hanuri, velnitie si orice alte binale aflate in cuprinsulu pamentului comunalu, volnicu fiindu a face in ele orice comérciu, conformanduse inse reguliloru comunale care s'ar statornici.

Art. 6. Indatoririle locuitoriloru catra proprietarii de mosii care dupa legile astadi in vigóre, sunt numai in lucru si dijma, se prefacú si in dare banésca, fiacare dar locuitoriu remane liberu a plati in bani tóte indatoririle ce are astadi catra proprietariu, séu a urm'a lucrandu si dandu decima intocmai dupa legile esistente.

Art. 7. Catimea platii banesci ce locuitorii au facultatea a dá in potriua tuturoru indatoririloru, la care au fost pana acum supusi, se va statornici odata pentru totu deaun'a prin comisiuni arbitrarie, un'a de fiacare districtu séu judeciu. Aceste comisiuni voru fi compuse de proprietari séu posesori (arendasi) si de locuitori pontasi séu clacasi cate unulu de fiacare ocolu séu plasa, unii si altii alesi de respectivele loru clase. Acesti arbitri se voru constitui in comisiuni sub presiedinti'a deputatului de orasiu, alu districtului; acolo unde resiedinti'a districtuala are mai multi deputati, celu mai in versta dintre ei presida comisiunea. Pretiurile statornicite in acestu chipu se supunu adunarei elective, care apoi, prin o lege otaresce odata pentru totud'aun'a, pretiulu definitivu alu fiacaruia districtu séu judeciu.

Art. 9. Locuitorii ce voiescu a respunde acésta plata in locu de munca, sunt datori a incunoscintia proprietatea prin respectivele loru autoritati comunale, celu multu pana la 26. Octombre a fiacaruia anu; incunoscintia privesce pururea

pe viitoriulu anu si trebuie a fi insoçita de diumatate din plat'a cuvenita, ear' cealalta diumatate o va respunde la urmatoriulu 23. Apriliu a fiacaruia anu.

Art. 9. Legea din 1844 Martiu, pentru locuitorii de munti de dincolo de Milcovu, remane si pe viitoru lucratoare.

Art. 10. Dispositiunile aceste de mai susu sunt aplicabile numai pentru locuitorii pontasi (clacasi) carii in diu'a promulgarii loru se voru gasi in intrebuintiarea drepturiloru si indatoririloru legiloru astadi lucratoare; totu feliulu de obligatiune din partea proprietariloru, de a dá pamentu insuratiiloru incetédia.

Art. 11. Tóte dispositiunile din legile rurale astadi lucratoare, care sunt contrarii legiurii de faciá, remanu desfiintiate.

Subscrisu: A. G. Vassescu.

Sprrijinimu: T. Casimir. Gr. Jorgulescu. N. Rucarénu. D. G. Vassescu. Pantele Rucarénu. Cracti.

Insemnamu, ca deputatii subscrisi la acestu proieptu sunt amestecati munteni si moldoveni. Mai adaugemu earasi, ca moldovenii luati preste totu in cestiunea urbariala (chiaru si in altele) se arata a fi mai liberali si mai omenosi decatu partea drépta a munteniloru, cum si ca steng'a moldovéna este mai moderata decatu cea munténa. Tocma inse acestu amestecu de nuancie ne face cá se speramu, ca chiaru pe lenga legea electorala nevoiesi'a de acum camer'a unita va lucrá cu rezultatse neasemenatu mai bune decatu lucruse fiacare in cei trei ani trecuti in separatismulu loru.

Nru 2056 civ. 1862.

EDICTU.

Dela sedri'a generale a districtului Naseudu se face prin acést'a de comunu cunoscutu, cumca pe suplic'a Domnului advocatu Joane Hofgráff nomine Mathias Fuhrmann de pres. 11. Dec. 1861, Nru 2056 civ. spre acoperirea pretensiunei de 250 fl. v. a. si a speseloru facute si urmande, s'a concesu licitarea esecutiva a realitatiloru esecutului Leonte Butta dein Ilva mica, cari diacu pe campulu comunei Ilvamica si se cuprinde in partielele de pamentu sub Nru top. 166, 167, 439, 498, 1376, 1494, 1451, 2439, 2440, 2443, 2741, 3061, 3062, 3318, 3319, 3529, 3530, 3911, 3912, 3914, 3917 si 3918, deincepreuna cu cas'a si cu tóte unétele economiei, cari sunt pretiuite pe 630 fl. v. a. anca prin desfiintiat'a pretura a Rodnei cá judecatoria, si spre ducerea in deplinire a acestei licitatiuni s'a statoritu 2 termine pe 26. Maiu si pe 30. Juniu 1862, totudeaun'a la 10 óre inante de amédiedi in cancelari'a comunale in Ilva mica.

Voitorii de a licitá se incunoscintiazé despre acést'a cu acea adaugere, ca realitatiile de licitatu numai la alu 2-lea terminu se voru licitá sub pretiu si se voru dá la celu mai multu imbietoriu.

Conditiiunile de licitatiune se potu vedé si pana atunci in órele oficióse la sedri'a generale.

Totuodata se provóca toti aceia, cari cugeta a avé cascigatu ver'unu dreptu hipotecariu la realitatiile de licitatu, cá dreptulu loru cu atatu mai vertosu se'lu arate la subscris'a sedria generale, caci la deinceprea numai siesi voru avé de a'si ascrie, déca impartianea baniloru esiti dein vendiare se va face fara conchiamarea loru, si déca densii voru fi eschisi dela impartasire dein aceea suma pana se va acoperi pretensiunea de mai susu.

Naseudu in 13. Martiu.

Dein siedinti'a sedriei generale a districtului Naseudu.
Marcusiu, v-notariu.

Nro 1028 civ. 1862.

PUBLICATIUNE.

De catra magistratulu cetatei si alu districtului cá judecatoria pentru pertractarile de ereditate se face prin acésta de obste cunoscutu, cumca de óre ce terminulu antaiu defiptu pentru licitatiunea de buna voia a casei de sub Nru 488 a—b 233 uliti'a funariloru a repausatului Petru Tartler, fostulu funariu din Brasiovu remase fara resultatu, la cererea ereditatoru acestuia s'a ordnatu alu 2-lea terminu spre vendiarea casei numite pe 22. Aprilie 1862 e. n. la 10 óre inaintea prandiului la faci'a locului.

Provocanduse doritorii de a cumpará cas'a acésta pe diu'a defipta a se afla la faci'a locului, se face totuodata cunoscutu, cumca conditiunile vendiarei remanu totu acelea, care au custatu la licitatiunea cea d'antaiu si care se potu vedé la cancelari'a deregatorie subscrise.

Brasiovu in 5. Aprilie 1862.

3—3 Dela magistratulu cetatei si alu districtului cá judecatoria.

Cursurile la Bursa in 23. Aprilie 1862 stá asia:

	Val. azct.	Фр. кр.
Газетині днперзтешті	6	29
Азгсвзргѣ	132	35
Londonѣ	133	30
Дмирсмстаѣ націоналѣ	84	25
Облигаціе металіче ект де 5 %	70	25
Акціиле банкелі	835	
„ кредителі	211	